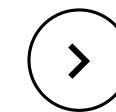

Diagnoza problemów nauczania zdalnego

Co się udało?

- Szybka „adaptacja techniczna” nauczycieli
- Oddolne zorganizowanie samodoskonalenia nauczycieli
- Wsparcie samorządów poprzez udzielanie pomocy szkołom i nauczycielom w organizacji nauczania zdalnego

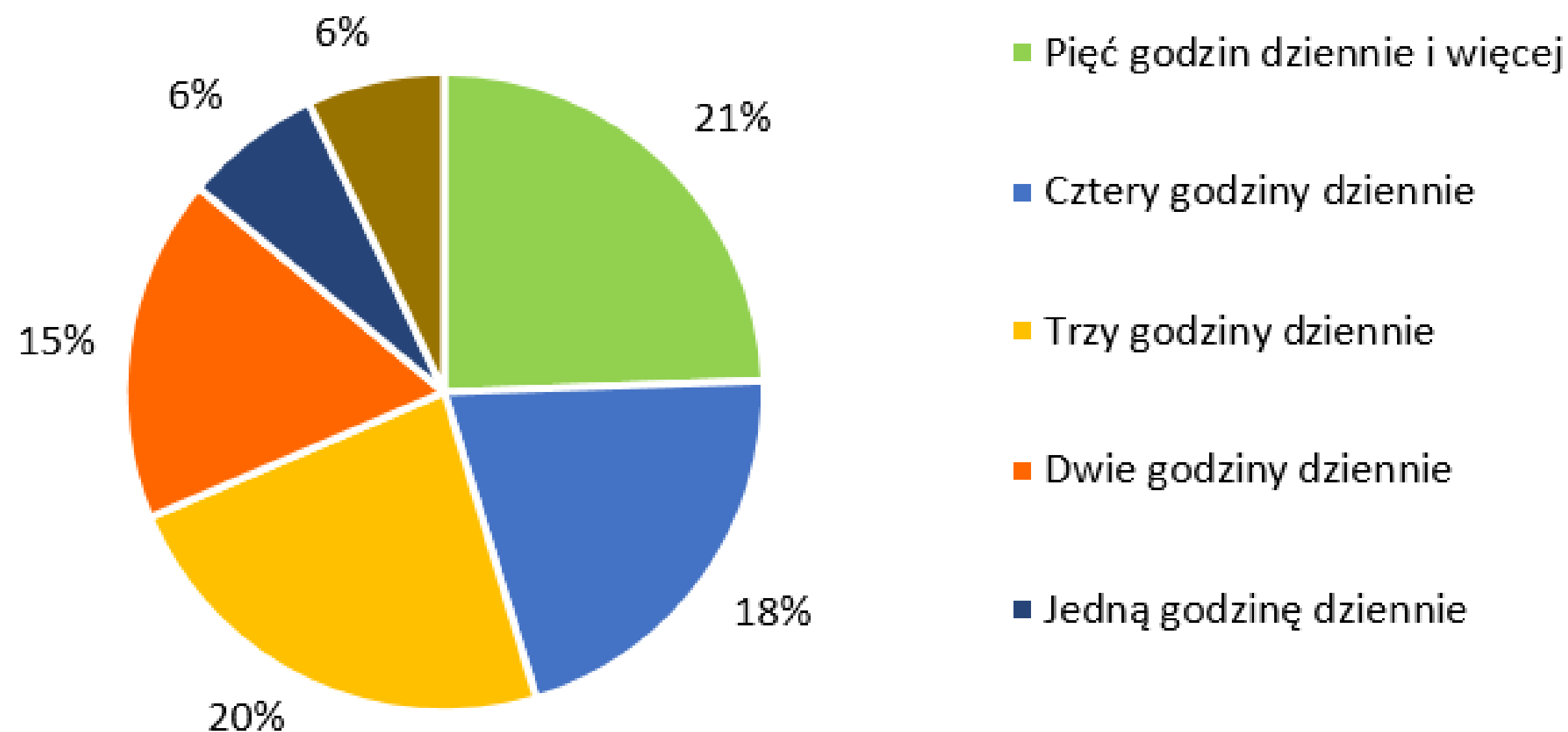
Co się nie udało?

W sferze relacji, stosunków międzyludzkich, samopoczucia uczniów, rodziców i nauczycieli

- Zagubiony wymiar społeczny nauczania, rezygnacja z współpracy między uczniami,
- Pogorszone relacje rówieśnicze oraz relacje uczniów z rodzicami i nauczycielami
- Nasilone problemy psychospołeczne młodych ludzi i ich rodzin
- Uczniowie- utrata wsparcia psychologiczno-pedagogicznego
- Brak wsparcia dla nauczycieli w skali macro, jak i wsparcia na poziomie szkoły i indywidualnych działań nauczycieli

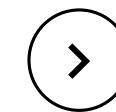
Wykres 1. Czas poświęcany przez członka rodziny na wspieranie jednego dziecka w nauce zdalnej

Źródło: Librus sp. z o.o. sp.k (2020), *Nauczanie zdalne – Jak wygląda w naszych domach*, Raport z badania ankietowego, s.12,

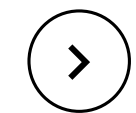
https://files.librus.pl/articles/00pic/20/04/09/librus/a_librus_raport_nauka_zdalna_LS_LR_raport.pdf

Co się nie udało?

Ujawnienie się nowych i pogłębienie istniejących nierówności w dostępie uczniów do edukacji:

- Brak dostępu do sprzętu
- Ujawnienie się nierówności cyfrowych (brak umiejętności korzystania z narzędzi komunikacyjnych)
- Pogłębienie się nierówności wynikających z braku wsparcia psychologiczno-pedagogicznego
- Zaostrzone nierówności związane ze środowiskiem, w którym dzieci się wychowują
- Nowe zjawisko - znikający z systemu uczniowie

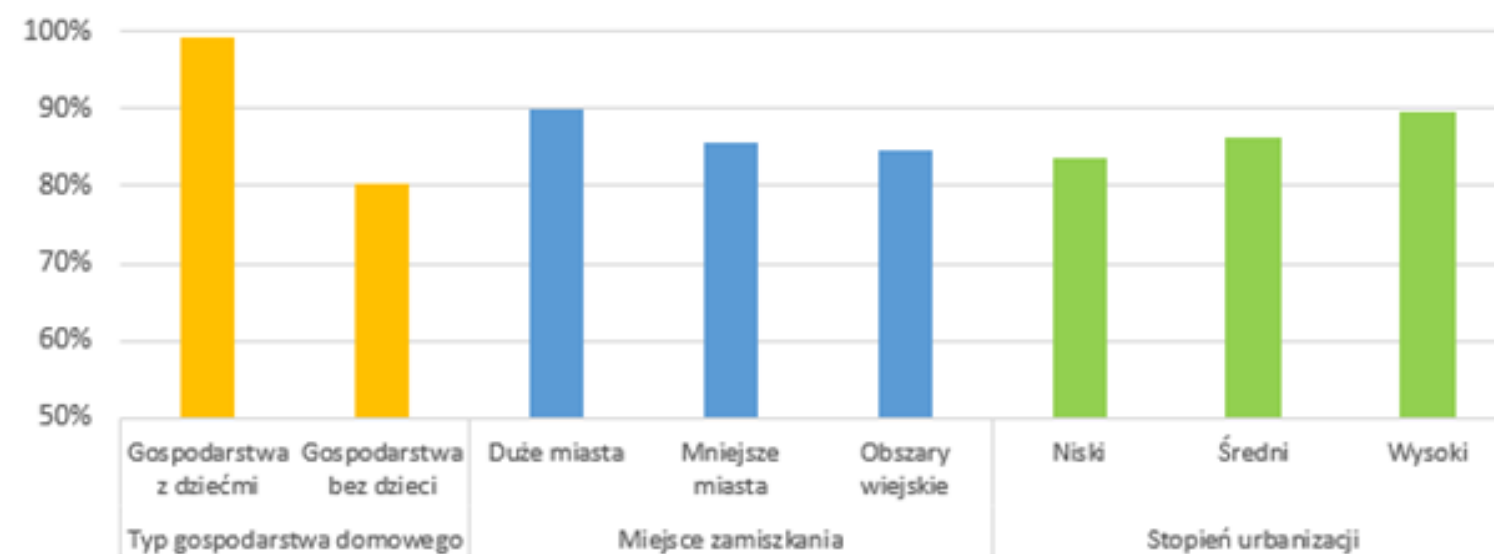

Wykres 4. Odsetek gospodarstw domowych wyposażonych w komputery, Polska 2019

Źródło: opracowanie własne na podstawie GUS (2019), *Spółeczeństwo informacyjne w Polsce Wyniki badań statystycznych z lat 2015–2019*, https://stat.gov.pl/download/gfx/portalinformacyjny/pl/defaultaktualnosci/5497/1/13/1/spoleczenstwo_informacyjne_w_polsce_-_wyniki_badan_statystycznych_z_lat_2015-2019.pdf

Wykres 5. Odsetek gospodarstw domowych posiadających dostęp do Internetu, Polska 2019

Źródło: opracowanie własne na podstawie GUS (2019), *Spółeczeństwo informacyjne w Polsce Wyniki badań statystycznych z lat 2015–2019*, https://stat.gov.pl/download/gfx/portalinformacyjny/pl/defaultaktualnosci/5497/1/13/1/spoleczenstwo_informacyjne_w_polsce_-_wyniki_badan_statystycznych_z_lat_2015-2019.pdf

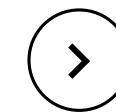
Co się nie udało?

Brak uregulowań prawnych pozwalających na stworzenie nauczycielom przestrzeni do pracy zdalnej

- Brak jasno określonego czasu pracy zdalnej nauczyciela
- Zacieranie się granicy praca-dom
- Brak przepisów regulujących pracę nauczyciela przebywającego na kwarantannie
- Słabo zdefiniowane warunki pracy oraz zbyt mała ochrona zdrowotna pracowników szkół w czasie pandemii spowodowała odejście z zawodu dużej grupy doświadczonych nauczycieli

Co się nie udało?

Brak oficjalnych badań i dyskusji o dydaktycznych efektach nauczania online i zamknięciu szkół, brak oszacowania „straty edukacyjnej” i planu na jej zmniejszenie

- Całkowity brak zainteresowania ministerstwa edukacji i Instytutu Badań Edukacyjnych przeprowadzeniem rzetelnych badań nad edukacją zdalną oraz jej najważniejszymi problemami
- Brak planów działań dotyczących przygotowania pomocy dla słabszych uczniów, zniwelowania nierówności, zbadania i nadrobienia strat wynikających z edukacji zdalnej, otwierania szkół, zabezpieczenia przed zachorowaniami, nauczania hybrydowego, itd.

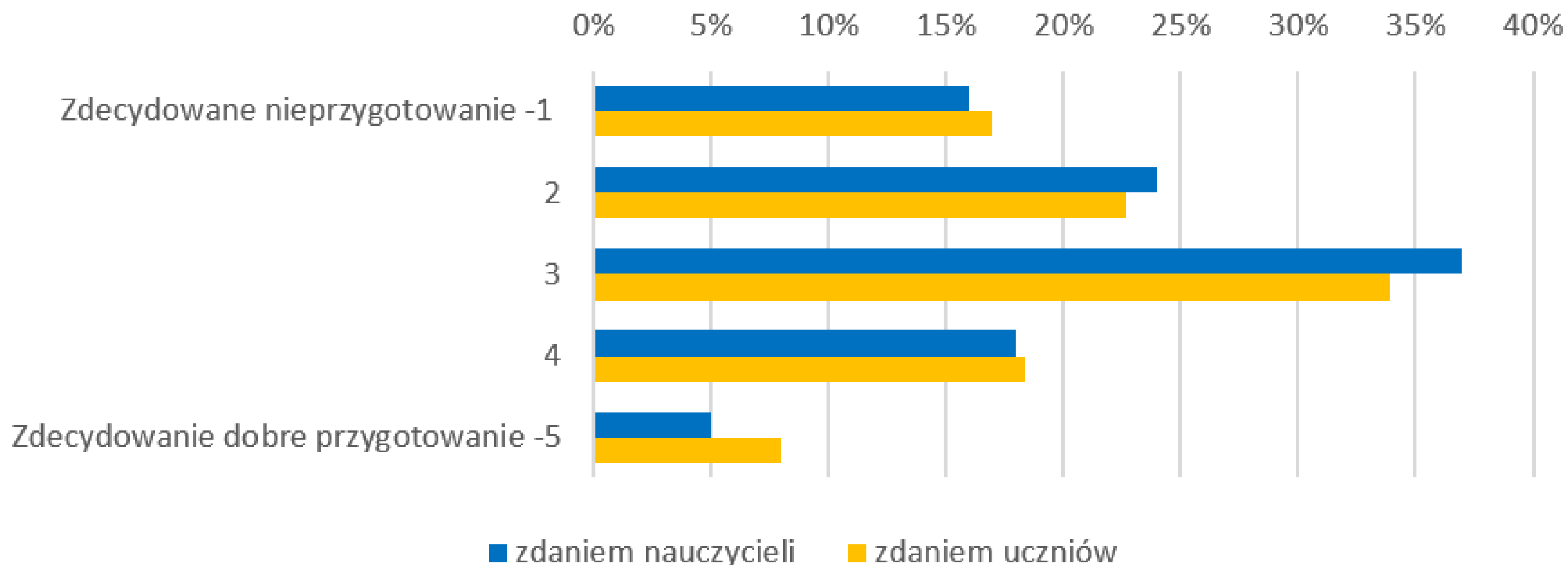
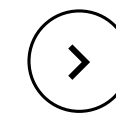
Co się nie udało?

Barak fachowej pomocy metodyczno - dydaktycznej dla nauczycieli, brak reakcji na spadek efektywności kształcenia

- Pomoc dydaktyczna dla nauczycieli ograniczyła się jedynie do wskazywania linków do portali edukacyjnych oraz wyprodukowania słabej jakości programów edukacyjnych przez media publiczne
- Zalanie materiałami cyfrowymi, bez monitorowania ich jakości
- Nauczycieli pozostawiono samym sobie, bez wsparcia merytorycznego i szkoleń
- Brak jasnych kryteriów przygotowania „łżejszych programów” egzaminacyjnych

Wykres 8. Przygotowanie nauczycieli do realizacji zajęć online w czasie pandemii COVID-19

Źródło: opracowanie własne na podstawie Plebańska, Szyller, & Sieńczewska (2020), *Edukacja zdalna w czasach COVID-19. Raport z badania*, |

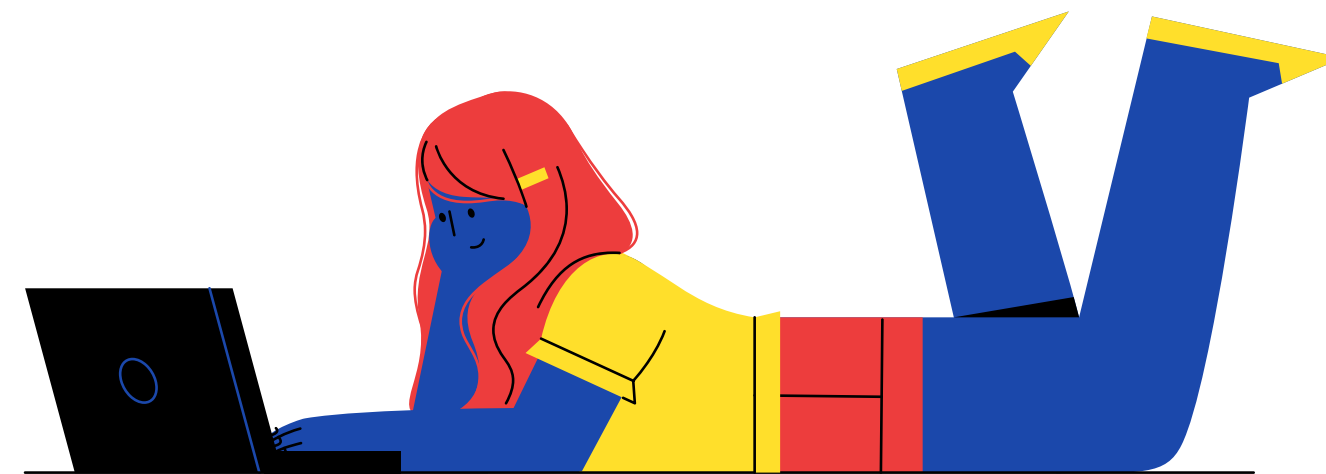
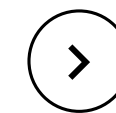
[https://files.librus.pl/articles/00pic/20/07/09/librus/a_nauczanie_zdalne_oczami_nauczycieli_i_uczniow_RAPO RT.pdf](https://files.librus.pl/articles/00pic/20/07/09/librus/a_nauczanie_zdalne_oczami_nauczycieli_i_uczniow_RAPO_RT.pdf)

Co się nie udało?

Znaczne obniżenie się zaufanie rodziców i nauczycieli do prowadzonej przez ministerstwo edukacji polityki edukacyjnej w czasach pandemii

- Rodzice i nauczyciele, ale też samorządy byli zaskakiwanie „z dnia na dzień” decyzjami o zamknięciu lub otwarciu szkół
- Brak informacji o planach rządu dotyczących zamykania i otwierania szkół w przyszłości, prowadzenia nauczania hybrydowego lub stacjonarnego, terminów i zakresu egzaminów zewnętrznych, pomocy w zniwelowaniu „start edukacyjnych”

REKOMENDACJE

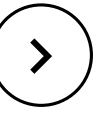
Rekomendacje

W sferze relacji, stosunków międzyludzkich, samopoczucia uczniów, rodziców i nauczycieli

- Więcej zajęć prowadzonych w czasie rzeczywistym
- Więcej instruktarzu, wsparcia i szkoleń dla nauczycieli, uczących efektywnego prowadzenia nauczania zdalnego, a nie jedynie korzystania ze sprzętu i narzędzi do komunikacji
- Więcej okazji do integracji i socjalizacji
- Zorganizowanie pomocy psychologiczno-pedagogicznej dla uczniów ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi, zagubionych, zmagających się z gorszym samopoczuciem i pogorszonymi relacjami rówieśniczym czy też relacjami dorosły-uczeń, itp.

Rekomendacje

Ujawniły się nowe i pogłębiły istniejące nierówności dostępu uczniów do edukacji

- Wypracowanie skutecznej metody monitorowania, odnajdywania i powrotu do szkół zaginionych podczas nauczania zdalnego uczniów
- Przygotowanie i uruchomienie programów pomocy uczniom słabszym, dla których miesiące nauki zdalnej są edukacyjną tragedią (np. w Wielkiej Brytanii maja już przygotowane plany i gotowy budżet pomocy najslabszym uczniom i dyskutują już od pół roku, jak je wprowadzić po pandemii)
- Przygotowanie programów podnoszenia kompetencji cyfrowych dla uczniów, którzy takiej pomocy potrzebują
- Pomoc w zakupie sprzętu i dostępu do internetu dla uczniów wykluczonych z edukacji zdalnej z powodów technicznych.

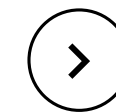
Rekomendacje

Zabrakło uregulowań prawnych pozwalających na stworzenie nauczycielom przestrzeni do pracy zdalnej

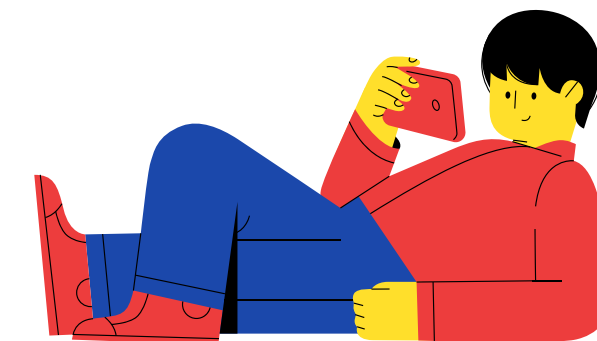

- Uregulowanie prawne spornych kwestii: zdefiniowania pracy zdalnej, jasnego określenia czasu pracy, określenia obowiązków nauczycieli przebywających na kwarantannie
- Przygotowanie jasnych przepisów dotyczących kompetencji dyrektora, jako organizatora zajęć w szkole w czasie pandemii i sprawowania przez niego nadzoru pedagogicznego (monitorowania hospitowania zajęć, wchodzenia na lekcje wirtualną, rozliczanie nauczycieli z wykonywanych zajęć)
- Określenia kosztów pracy zdalnej (prądu, użytkowania i amortyzacji własnego sprzętu) i ewentualnego ich uwzględnienia ich w ulgach podatkowych

Rekomendacje

Brak oficjalnych badań i dyskusji o dydaktycznych efektach nauczania online i zamknięciu szkół, brak oszacowania „straty edukacyjnej” i planu na jej zmniejszenie cz. 1

- Wykonanie porządnych, reprezentatywnych badań, które w wystandardyzowany sposób zmierzają i porównają do jakiegoś punktu odniesienia to, czego uczniowie nauczyli się ostatnim roku. Niezbędne jest oszacowanie straty edukacyjnej, zbadanie różnic między uczniami oraz poznanie preferencji uczniów. Pozwoli to na zrozumienie, jak zmienić nauczanie zdalne, aby było bardziej skuteczne

Rekomendacje

Brak oficjalnych badań i dyskusji o dydaktycznych efektach nauczania online i zamknięciu szkół, brak oszacowania „straty edukacyjnej” i planu na jej zmniejszenie cz. 2

- Monitorowanie sposobu prowadzenia nauczania zdalnego w szkołach na różnych poziomach. Umożliwi to zdiagnozowanie problemów i sukcesów prowadzenia zajęć online w różnych typach szkół, dla uczniów w różnym wieku i przygotowanie planów naprawczych
- Monitorowanie realizacji podstawy programowej, aby możliwe było odpowiednio wczesne i oparte na rzeczywistych potrzebach (a nie tylko na odczuciach, czy przypuszczeniach) przygotowanie zmiany w programach nauczania i egzaminach zewnętrznych dla roczników czasów pandemii

Rekomendacje

Brak fachowej pomocy metodyczno - dydaktycznej dla nauczycieli, brak reakcji na spadek efektywności kształcenia cz. 1

- Z troszczenie się o jakość kształcenia zdalnego, nie tylko o dostęp. Monitorowanie efektów nauczania zdalnego
- Zbudowanie systemu wsparcia dla nauczycieli w skali makro, jaki i na poziomie szkoły i indywidualnych działań nauczycieli

Rekomendacje

Brak fachowej pomocy metodyczno - dydaktycznej dla nauczycieli, brak reakcji na spadek efektywności kształcenia cz. 2

- Przygotowanie dla nauczycieli wskazówek i rekomendacji do prowadzenia efektywnego kształcenia zdalnego:
 1. Pokazujących, jak na skuteczne motywować uczniów do pracy zdalnej (uczniowie, którym brakuje motywacji nie przerabiają materiału, nie uczą się, a czas zaoszczędzony na nauce przeznaczają na gry i oglądanie telewizji).
 2. Zwracających uwagę na fakt, że samodzielna praca uczniów nie zawsze jest efektywna (z samodzielna praca nie radzą sobie uczniowie słabsi, młodsze dzieci, które potrzebują prowadzenia i wsparcia nauczycieli).
 3. Uczących skutecznego ocenia efektów nauczania zdalnego i zwracających uwagę prawidłowe wykorzystanie testów (w nauczaniu online nieskuteczne jest prowadzenie testów na ocenę, ale można je wykorzystać jako narzędzie do pracy z materiałem, zmuszające do myślenia, powtórzenia i utrwalenia materiału).

Rekomendacje

Brak fachowej pomocy metodyczno - dydaktycznej dla nauczycieli, brak reakcji na spadek efektywności kształcenia cz. 3

- Przygotowanie projektów i programów edukacyjnych odpowiadających na lęki i wyzwania, jakie stoją przed dziećmi w dobie pandemii:
 1. Programów edukacyjnych przekazujących uczniom w przystępny sposób wiedzę, o tym, czym są wirusy, jak zapobiegać pandemii, jak chronić siebie i najbliższych przed zachorowaniem.
 2. Programów edukacyjnych, uczących, że kompetencje cyfrowe to coś więcej niż tylko techniczne używanie sprzętu i narzędzi do komunikacji. To również cyberbezpieczeństwo, ochrona własności intelektualnej, czy sztuczna inteligencja. Ale też takie kompetencje, jak kreatywność, krytyczne myślenie czy elastyczność.
 3. Ustalenia optymalnego czasu trwania lekcji (43% nauczycieli uczestniczących w badaniu ZNP nie skorzystało z możliwości skrócenia lekcji) oraz znaczenia przerw dla zdrowia uczniów spędzających cały dzień przed ekranem.

Rekomendacje

Brak fachowej pomocy metodyczno - dydaktycznej dla nauczycieli, brak reakcji na spadek efektywności kształcenia cz. 4

- Zwrócenie uwagi przez ministerstwo edukacji na jakość, a nie ilość materiałów cyfrowych, programów telewizyjnych czy radiowych. Promowanie przez ministerstwo słabych dydaktycznie i merytorycznie materiałów i programów nie sprzyja jakości kształcenia

Rekomendacje

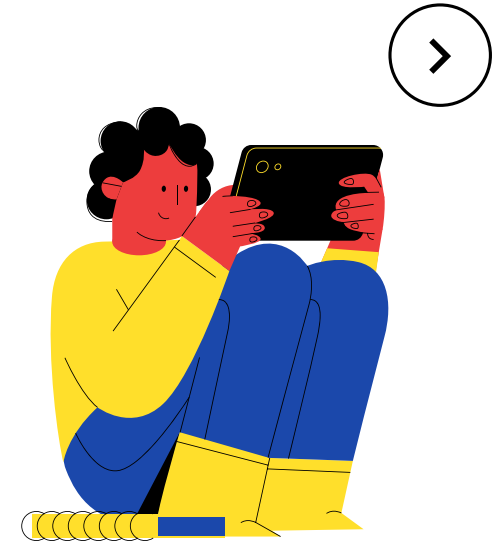
Znacznie obniżyło się zaufanie rodziców i nauczycieli do prowadzonej przez ministerstwo edukacji polityki edukacyjnej w czasach pandemii

- Przygotowanie szczegółowych planów otwarcia szkół opartych na ściśle przestrzeganych i monitorowanych zasadach, także zdrowotnych oraz na testowaniu uczniów i ich rodzin.
- Podawanie informacji związanych z działalnością szkół z odpowiednim wyprzedzeniem, bez zaskakiwania rodziców, uczniów, nauczycieli i samorządów.
- Rzetelne informowanie opinii publicznej o niebezpieczeństwach i planach działań rządu w edukacji. Przywrócenie tradycyjnego znaczenia słów (np. nauka „hybrydowa” oznacza, że dla jednej grupy dzieci oprócz zajęć online organizuje się spotkania na żywo z uczniami, w mniejszych grupach, organizowanych bezpiecznie, ale zapewniających kontakt społeczny).

Rekomendacje szczegółowe

W sferze relacji, stosunków międzyludzkich,
samopoczucia uczniów, rodziców i nauczycieli

- Realizacja cyklu szkoleń dla nauczycieli, dotyczących metodyki nauczania w formie zdalnej, szczególnie w zakresie wykorzystania metod aktywizujących ucznia.
- Zatrudnienie psychologów w szkole, uruchamianie szkolnych telefonów zaufania.

3. PROBLEMY

Wsparcie merytoryczne: SP, LO, T

76%

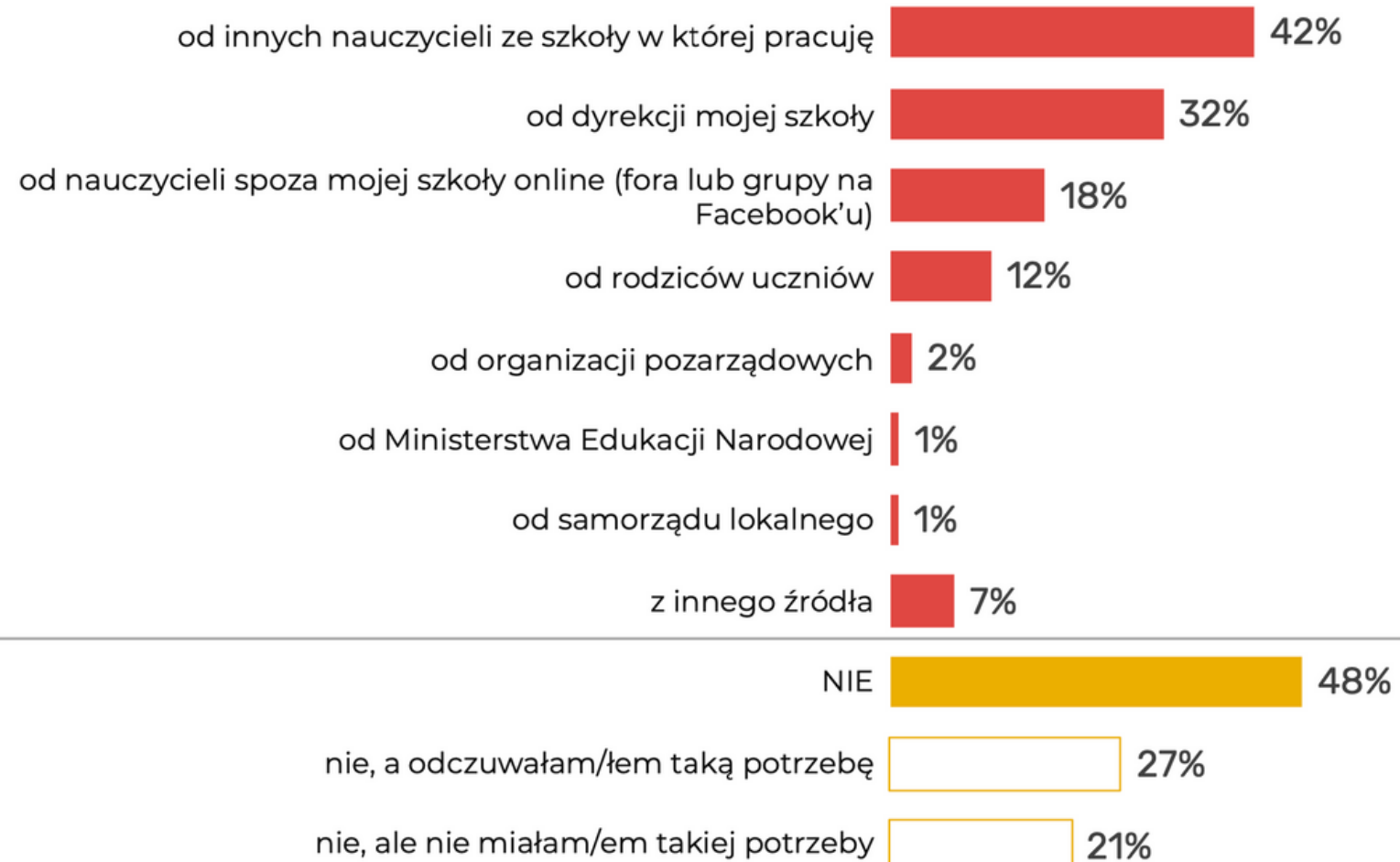
nauczycieli uzyskało
wsparcie merytoryczne

miasto powyżej
500 tys. mieszkańców: 31%

3. PROBLEMY

Wsparcie psychologiczne: SP, LO, T

52%

nauczycieli uzyskało wsparcie psychologiczne

Rekomendacje szczegółowe

Ujawniły się nowe i pogłębiły istniejące nierówności dostępu uczniów do edukacji

- Przekazanie rodzicom spełniającym kryterium dochodowe pieniędzy na zakup sprzętu i szybkiego łącza internetowego dla ich dziecka. Doprowadzenie szybkich łącz internetowych do miejscowości bez dostępu do internetu.
- Wprowadzenie zmian do podstawy programowej informatyki, by priorytetem stały się praktyczne umiejętności związane z nauczaniem zdalnym.
- Włączenie w proces nauki zdalnej nauczycieli wspomagających dla uczniów z problemami lub studentów chcących odbyć praktyki w takiej formie.
- Szybka analiza, diagnoza i problemu znikających uczniów oraz przygotowanie szybkiego rozwiązania. Objęcie pomocą psychologiczną, techniczną i dydaktyczną uczniów i ich rodzin. Objęcie uczniów i ich rodzin specjalnym programem opieki.

3. PROBLEMY

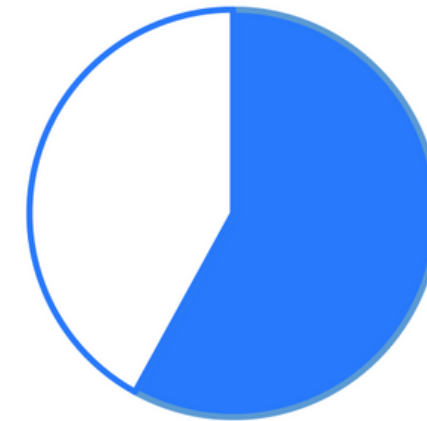
Znikanie uczennic i uczniów z systemu edukacji

48%

W szkołach podstawowych, liceach i technikach

n=687

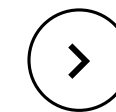

n=40

58%

w szkołach branżowych

Rekomendacje szczegółowe

Zabrakło uregulowań prawnych pozwalających na stworzenie nauczycielom przestrzeni do pracy zdalnej

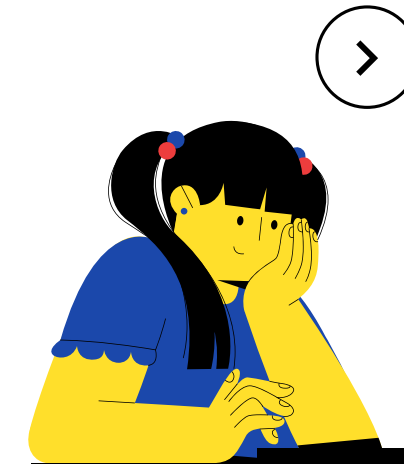

- Ujęcie w ustawie prawo oświatowe definicji „nauczanie zdalne”.
- Zmiana rozporządzenia sprawie ramowych planów nauczania. W dobie zamknięcia szkół i realizowania podstawy programowej przez internet tradycyjne podejście do planu lekcji i godzin nauczania nie ma racji bytu.
- Uregulowanie kwestii wynagradzania pracowników oświaty za pracę w czasie kwarantanny.
- Systematyczne przeprowadzania badań przesiewowych nauczycieli i innych pracowników szkoły.
- Wyposażenie pracowników oświaty w sprzęt ochrony osobistej (maseczki z filtrem, przyłbice, przestony pleksi w miejscu pracy).

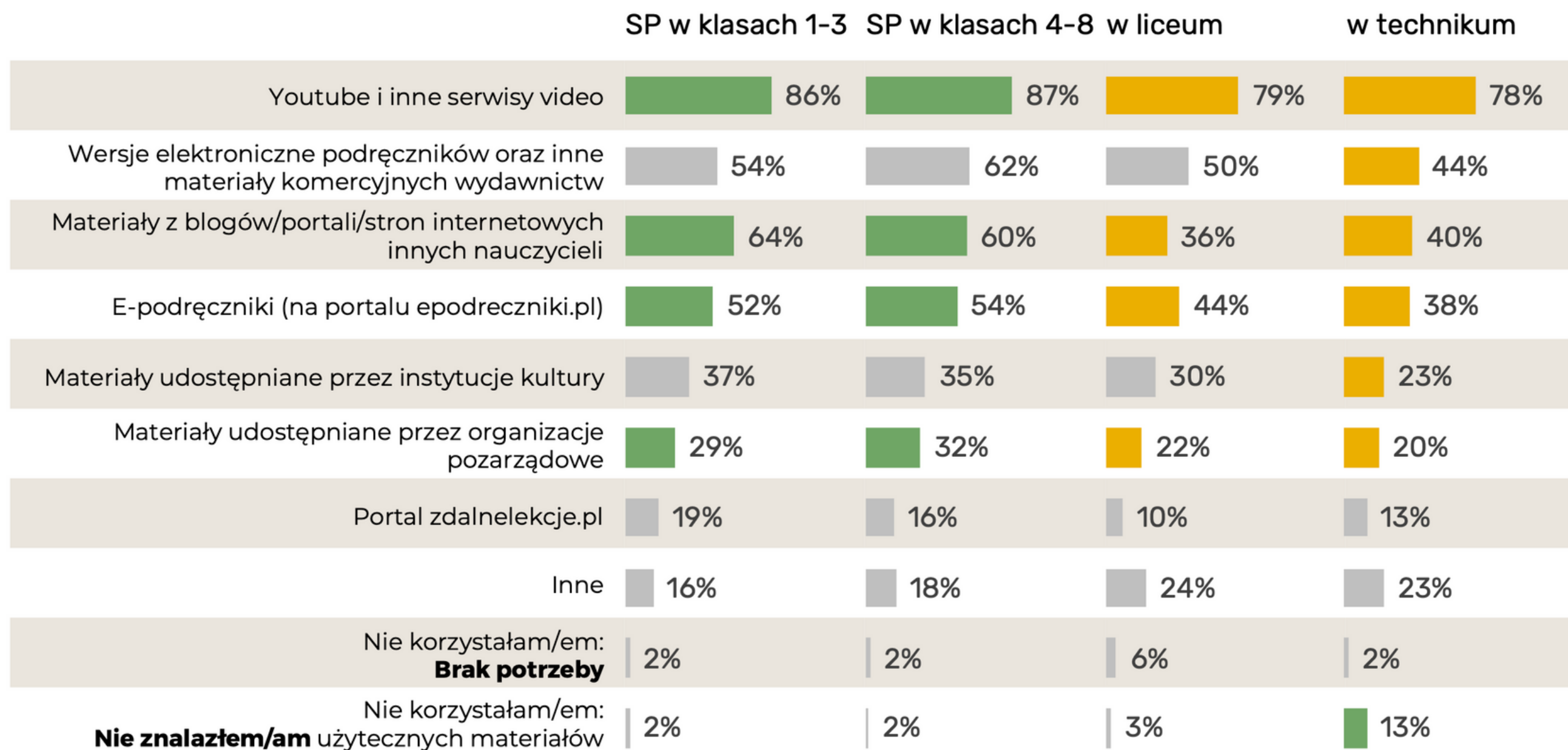
Rekomendacje szczegółowe

Brak oficjalnych badań i dyskusji o dydaktycznych efektach nauczania online i zamknięciu szkół, brak oszacowania „straty edukacyjnej” i planu na jej zmniejszenie

- Stworzenie przez IBE lub uczelnię wyższą rzetelnego raportu na temat zdalnego nauczania, realizacji przez szkoły podstawy programowej oraz monitorowanie sytuacji pótotwarcie szkół.
- Przygotowanie specjalnych programów wyrównujących różnice w opanowaniu podstawy programowej w czasie pandemii i zabezpieczenie budżetu na ich realizację.
- Przegląd podstaw programowych pod kątem odejścia od przyswajania jedynie encyklopedycznej wiedzy, na rzecz nauczania umiejętności.
- Postawienie na interdyscyplinarność, nauczanie w blokach międzyprzedmiotowych oraz nauczanie metodą projektów
- Monitorowanie jakości materiałów cyfrowych, tak aby korzystający z nich nauczycieli i uczniowie mieli pewność ich najwyższej jakości.

Źródła materiałów do realizacji edukacji zdalnej: SP, LO, T

Rekomendacje szczegółowe

Znacznie obniżyło się zaufanie rodziców i nauczycieli do prowadzonej przez ministerstwo edukacji polityki edukacyjnej w czasach pandemii Cz. 1

- Wprowadzenie zapisów prawnych uprawniających dyrektora szkoły do podjęcia decyzji o nauczaniu hybrydowym, bez konieczności uzyskania pozytywnej opinii państwowego powiatowego inspektora sanitarnego.
- Przeanalizowanie podstawy programowej z uwzględnieniem straty edukacyjnej wynikającej z nauczania zdalnego, okrojenie jej w taki sposób, aby możliwe było zrealizowanie w kolejnych latach najistotniejszego materiału i powtórzenie materiału z lat objętych pandemią.
- Przygotowanie zmian wymogów egzaminacyjnych na lata 2020, 2021 i 2022

Rekomendacje szczegółowe

Znacznie obniżyło się zaufanie rodziców i nauczycieli do prowadzonej przez ministerstwo edukacji polityki edukacyjnej w czasach pandemii Cz. 2

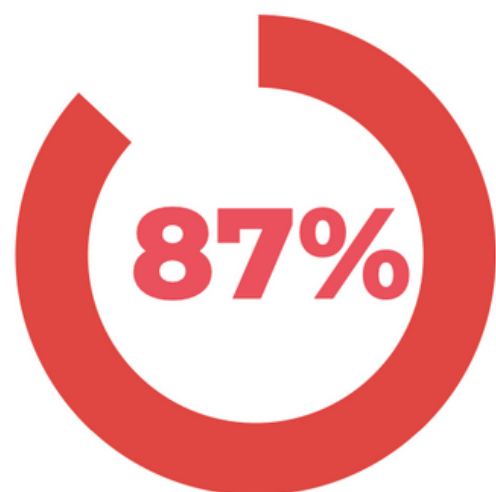

- Określenie jasnych zasad powrotu do szkół oraz rygorów sanitarnych w szkołach.
- Doposażenie szkół/placówek w środki czystości i dezynfekcji niezbędne w czasie obowiązywania realizmu sanitarnego.
- Automatyczne przechodzenie na nauczanie zdalne (hybrydowe) szkół w czerwonych strefach.

4. KIERUNEK PRZYSZŁOŚĆ

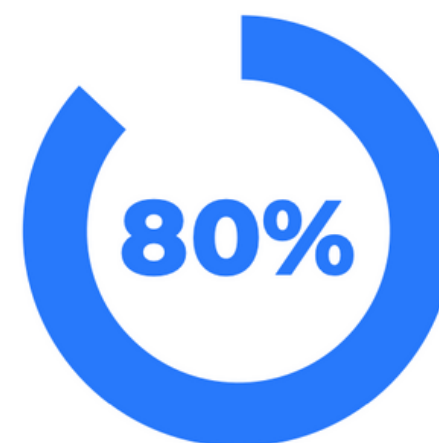

Planowanie korzystania z narzędzi edukacji zdalnej w przyszłości

N=687

nauczycieli szkół SP, LO, T
**planuje dalsze korzystanie
z metod edukacji zdalnej**

N=40

nauczycieli szkół branżowych
**planuje dalsze korzystanie
z metod edukacji zdalnej**